

"En ole feministi. Mulla menee hyvin."

Naisjournalistien suhde naisliikkeeseen

Naisliikkeen historiaa on vaikea kirjoittaa. Vaikeaksi sen tekee seikka, että vaikka se on liike, se aika ajoin lakkaa liikkumasta. Naisliikkeen historiassa on paljon mustia aukkoja, jaksoja, jotka näyttävät siltä kuin mitään ei kymmeniin vuosiin olisi tapahtunut.

Naissukupuolesta sanotaan niin ikään, että sillä ei ole historiaa, koska virallistettu historiantutkimus on miesten historiaa.

Näistä syistä perspektiiviä, joka yhdellä silmäyksellä loisi mielikuvan siitä, minkälainen suhde naisjournalisteilla on ollut naisliikkeeseen, ei yksinkertaisesti voida maalata. Niinpä arvelemmekin usein, ettei mainittua suhdetta oikeastaan ole koskaan ollut, eikä taida tullakaan.

Näin onnettomasti ei asian laita kuitenkaan ole.

Jos aloitamme tämänhehtisestä tilanteesta, **Naiset, journalismi ja tiedotustutkimus** seminaari on esimerkki journalismissa työskentelevien naisten suhteesta naisliikkeeseen.

Otsikossa, joka on suora lainaus **Ilta-Sanomien** kuvatekstistä viime kesältä, viitataan feministeihin. Siteeraus toimii aasinsiltana siihen, että yritän lyhyesti hahmottaa, minkälainen suhde joillakin naisjournalisteilla on moderniin feministiseen naisliikkeeseen.

Tässä yhteydessä ei tarvitse enää määritellä modernia feminististä naisliikettä. Muistutan vain, että feministinen naiskäsitys eroaa muista naisliikkeen naiskäsityksistä olennaisesti siinä, että feminismi painottaa yliver-

taisesti naisen yksilöllisyyttä. Feministisen käsityksen mukaan naisella on myötäsyntyinen oikeus ja velvollisuus elää ja toimia omilla ja maailman kaikkien naisten muodostamilla naisellisuuden ehdoilla. Näin ymmärrettynä feminismi etenee ja yltää pidemmälle ja syvemmälle kuin esimerkiksi se tasa-arvoajattelu, joka meidän maassamme on saanut lain voiman.

Feministinen naisliike haluaa muuttaa maailmaa sellaiseksi, että naiset tuntisivat voitavansa elää ja toimia sen kaikissa järjestelmissä omilla ehdoillaan.

Journalistisessa ammattikunnassa sekä miesten että naisten keskuudessa elää laajalle levinnyt harhakuva tasa-arvosta. Tasa-arvokuvitelmiä on synnyttänyt ja pitänyt yllä muun muassa pääluvun mukaan laskettu tasajako. Tiedotusvälineissä työskentelevistä noin 99 prosenttia on järjestäytynyt Suomen Sanomalehtimiesten Liittoon, jonka 7.264 jäsenestä on naisia 3.295 ja miehiä 3.969.

Nämä tasa-arvokuvitelmat ovat olleet omiaan luomaan naisjournalistien keskuuteen sellaisia käsityksiä, että he eivät ikään kuin tarvitse naisliikettä. Joskus liikkeestä on saanut kuulla puhuttavan vähättelevään ja jopa halveksivaan sävyyn, siihen tapaan, että en ole feministi, mulla menee hyvin.

Tasa-arvon toteutumisesta journalistisessa ammattikunnassa valmistuu lähitulevaisuudessa tutkimus. Tutkimuksen ensimmäisistä ja päällimmäisistä tuloksista voimme lukea,

että tasa-arvokuvitelmat ovat todella vain toiveita ja kuvitelmia:

Tasa-arvon mittareista yksiselitteisin on palkka. Journalistisissa ammateissa, vakinaisissa työsuhteissa, bruttotulot päätyöstä ovat keskimäärin 10.100 markkaa kuussa. Ääripäät ovat alle 5 vuotta alalla työskennelleet, keskimäärin 6.900 markkaa ja yli 30 vuotta työskennelleet, 13.200 markkaa kuukaudessa.

Miehet ansaitsevat keskimäärin 11.200 markkaa kuussa ja naiset 9.200 markkaa.

Freelancerit ansaitsevat keskimäärin 6.000 markkaa. Naisfreet 5.400 ja miesfreet 7.000 markkaa kuukaudessa brutto. Freelancereiden parasta aikaa näyttävät olevan jakso 11-20 vuotta alalla, jolloin he ansaitsevat keskimäärin 7.200 markkaa kuukaudessa.

Myös koulujen käymisessä toistuu yleinen yhteiskunnallinen ilmiö. Naiset opiskelevat koulu- ja opistomuotoisesti pidempään kuin miehet.

Journalistiseen ammattiin on niin sanottua pitkää linjaa pitkin tullut 14 prosenttia miehistä ja 9,5 prosenttia naisista. Loppututkinnon tiedotusopissa, Tampereen yliopiston toimittajatutkinnon, Svenska social- och kommunalhögskolanin tai Sanomien toimittajakoulun oli suorittanut 8,3 prosenttia naisista ja 4,1 prosenttia miehistä. Muun korkeakoulututkinnon oli suorittanut 13,2 prosenttia naisista ja 9,0 prosenttia miehistä. Tiedotusopin yliopisto-opintoja oli harjoittanut 8,5 prosenttia naisista ja 7,2 miehistä. Muuta peruskoulutuksen jälkeistä koulutusta oli saanut 13,7 prosenttia naisista ja 9,0 miehistä. Kolme

prosenttia kyselyyn osallistuneista ei vastannut koulutuskysymykseen lainkaan, ja yksi vastaaja sanoo oppineensa ammatin "kantapään kautta".

Tutkimuksesta käy myös ilmi, missä asemissa ihmiset toimituksissa ovat, kuinka he työsäään viihtyvät ja minkälaista urapolkua ovat asemansa saavuttaneet ja jolleivät ole saavuttaneet, miksi eivät ole.

Tasa-arvon toteutuminen journalistisessa ammattikunnassa -tutkimuksen käynnistäminen ilmentää omalta osaltaan naisjournalistien suhdetta naisliikkeeseen, sillä tutkimus käynnistettiin Naistoimittajat ry:n 40-vuotishiljien innoittamana.

Naistoimittajat ry. perustettiin sodan jälkeen vuosina, jolloin naisliike yleensä eli yhtä hiljaisista kausistaan. Edellinen naisliikkeen voimakas taistelukausi oli ajoittunut vuosisadan vaihteeseen. Tuota kautta leimasi tietenkin voimakkaasti, vähän vahingossakin saatu, maailman ensimmäisiin kuulunut naisten äänioikeus ja siitä käyty taistelu.

Äänioikeustaistelussa esiintyivät äänekäästi naisaktivistit, jotka kaiken keskellä toimittivat myös lehtiä ja kirjoittivat niihin palavia kiistakirjoituksia. Esimerkiksi Aleksandra Gripenberg pahoittelee **Koti ja yhteiskunta** -lehdessään moneen otteeseen naisten yhteisöllisen vastuuntunteen puutetta sekä heidän kokemattomuuttaan yhteisten asioiden hoidossa. Hän vaatii kuitenkin naisille äänioikeutta, koska se jo kaikkein hölmöimmilläänkin miehillä on.